



ELŐFIZETÉSI ÁRA
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 6.— K. | 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVED.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Az arany kohászatának újabb fejlődése.

Írta: Altnéder Ferenc kohómérnök, Nagybánya.

I.

A legrégebb aranynerési eljárás az aranyaknak mechanikai uton való nyerése. Ez eljárásnál az aranyaknak ama tulajdonságát használják föl, hogy az aranyak fajsulya (a platinacsoport fémek kivételével) a legnagyobb a természetben előforduló összes ismert ásványok között, miért is a fajsulykülönbséget kihasználó különböző *szerek* segítségével, a többi ásványok közül kiválasztható.

Ez eljárás segítségével az érc aranytartalmának rendszerint csak csekély részét lehet kinyerni, miért is ez eljárást a foncsorozással szokás összekötni.

A foncsorozás, más néven amalgamálás abban áll, hogy az aranytartalmu terményeket higannyal hozzák szoros érintkezésbe, a higany ekkor az aranyat magába veszi, vele foncsort alkot. Az aranytartalmu higanyt sűrű vásznon, vagy bőrön sajtolják keresztül, mikor is a arany foncsor-golyók alakjában visszamarad, a higany pedig a vásznon, illetőleg a bőrön keresztül szivárog. Ha a foncsor-golyót kiizzítják, a higany belőle elillan s hátramarad a foncsorarany, más néven zúzóarany.

A foncsorozás nagy elterjedésnek örvend, mit annak tulajdoníthatunk, hogy ez eljárás a legegyszerűbb és legolcsóbb aranynerési eljárás.

Csak nagy ritkán sikerül azonban az érc aranytartalmának tulnyomó részét foncsorozás segítségével kinyerni s vannak ércek, melyeknél a bennük levő aranytartalomnak még 20—30%-át sem sikerül ez eljárás segítségével kivonni.

Ilyen érceknél a foncsorozást a széreléssel, vagyis a fajsulykülönbségen alapuló dúsítási eljárással szokás kombinálni. E két eljárás segítségével az aranykihozatalt 60—90%-ra is fölvihetjük, de ezzel az aranynerés kérdése még nincs megoldva. A szérelésnél ugyanis nem kapunk tiszta aranyat, hanem az aranyat az ércben levő sulfidokkal keverve nyerjük ki, tehát csak egy dúsított terményt (szinport) nyerünk.

Ha az érc természete olyan, hogy belőle aranyban vagy ezüstben dús szinpor nyerhető s a bányá-

kohóhoz közel fekszik, akkor az említett szinpor értékesítése nem ütközik nehézségbe, mert a kohók megfizetik e szinpor arany- és ezüsttartalmát.

Sajnos azonban, leggyakrabban az az eset fordul elő, mikor a szállítási költségek és a kohók által különböző cimeken eszközölt levonások nagyrésztben, vagy pedig egészen fölemészti a szinporban levő fémek értékét s ilyen esetekben már nem fizetődik ki az ércből való szinportermeles.

Annak, hogy a szinporok aranytartalmát a bányák maguk olvassák ki, a legtöbb esetben nincsen technikai akadály, annál nagyobbak azonban a gazdasági akadályok.

Ez oknál fogva már régen fölmerült egy oly aranynerési eljárásnak szüksége, mely eljárást a szérelésnél nyert szinporok aranytartalmának kivonására is föl lehetne használni s mely eljárás a mellett, hogy kisebb költségekkel járna, mint az olvasztás, a bányánál, illetőleg a zúzónál is keresztülvihető.

A múlt század ötvenes éveiben sikerült is egy ilyen eljárást fölitalálni. Ez eljárás az aranyércek chlorozása volt.

A chlorozásnál a földolgozandó ércet, illetve szinporokat pörkölték, a pörköléket földelével elzárható lúgkádákba adták, mely kádákba alulról chlorgázt vezettek, mindaddig, míg azoknak tartalma chlorgázzal nem telítődött, ezután az ércből az aranychloridot vízzel kioldották s az oldatból az aranyat kénhidrogén, vagy ferrosulphat segítségével kiválasztották. Ez eljárás az idők folyamán lényeges módosításokon ment keresztül, mely módosítások következtében az aranykihozatal ez eljárásánál 90%-on fölüre emelkedett, az aranykivonás költségei pedig tonnánként 15—20 K-ra szállottak le. A chlorozást azonban fejlődésében megakasztotta és a használatból csaknem teljesen kiszorította egy újabb aranynerési eljárás, a cyanidlugzás.

A cyanidlugzásra az első szabadalmat Mac Arthur és a Forrest testvérek kapták 1887-ben. A cyanidlugzással dolgozó első lúgzómű 1890-ben épült Transvaalban s a Robinson bányából kibocsátott meddőn 70.000 K befektetéssel, egy hónap alatt 50.000 K-t nyert. Ily eredmények láttára könnyen megérthetjük ez eljárás általános elterjedését s nem csodál-

kozhatunk azon, hogy hazánkban kívül alig van számbavehető aranybánya, hol ez eljárás ne volna használatban.

A cyanidlugzás eljárása abban áll, hogy az érceket megfelelő finomságra való törés után nagyon higitott cyanidoldattal kezelik s ilyen módon az ércek nemesfém tartalmát kioldják. A nyert oldatot az érc-től elkülönítve az oldatban levő nemesfémeket különböző ejtőszerekkel kiejtik. Az ejtvényt különböző eljárások segítségével nemesfémekre dolgozzák föl, az ejtésnél nyert aranymentes cyanidoldatot pedig újból felhasználják a nemesfémek oldására.

A cyanidlugzás kivételénél úgy chemiai, mint mechanikai természetű nehézségek merültek fel; a chemiai természetű nehézségek könnyen voltak legyőzhetőek s nem állottak ez eljárás elterjedésének útjába, a mechanikai természetű nehézségek közül azonban egyik komolyan mutatkozott s ez a nehézség abban állott, hogy a cyanidoldat nem bírta a lugzandó ércrétegen áthatolni. E nehézség okainak vizsgálatánál kitűnt, hogy az oldatoknak az érc által való visszatartását az ércek törésénél képződő colloidokat tartalmazó iszapok okozták s hogy a jelzett iszapoknak különválasztása és elkülönítve való földolgozása által említett nehézség elhárítható.

A tapasztalat igazolta, hogy a cyanidlugzás sikere *elsősorban* attól függ, hogy a lugzás alá vetett agyag helyesen van-e a lugzáshoz előkészítve. Az, hogy a hazai ércekkel régebben végzett kísérletek nem jártak eredménnyel, nem a lugzást vezető chemiai ismereteinek hiányosságán mullott, hanem azon a körülményen, hogy a lugzás alá vetett anyag nem volt a lugzáshoz helyesen előkészítve. A cyanidlugzáshoz való helyes előkészítés titka pedig — mint jeleztem — mindössze abban rejlik, hogy az érc törésénél képződő finomszerű iszapokat, melyek a folyadékokat nehezen eresztik át, el kell választani a folyadékokat könnyen átteresztő u.-n. darás készletektől. A darás készleteket leggazdaságosabb az u.-n. percolációs módszerrel földolgozni, az iszapok földolgozását pedig dekantálás és szűrés által végezhethetjük gazdaságosan. Bizonyos körülmények között célszerű a darás készleteket is finom iszappá őrléni s a tulajdonképeni iszapokkal keverve dekantálással, illetve szűréssel dolgozni föl, de az iszapokat semmi esetre sem szabad a darás készletekkel keverve közönséges lugzókádkban dolgozni föl. Mentől tökéletesebben választjuk el a darás készleteket a törésnél keletkező sok colloid anyagot tartalmazó iszapoktól, annál jobb eredménnyel fog a lugzás járni.

Azok, kik csakis pörkölt ércek lugzásával foglalkoztak, e fejtegetéseket talán kételkedéssel fogják

fogadni, mert pörkölt érceknél az iszapokkal kevés baj van s pörkölés után a nehezen lugoerhető iszapok is aránylag könnyen bocsátják át magukon a folyadékokat.

Az iszapoknak a darás készletektől való elválasztása első időben „spitzkasten“-ekben és forgó karu zagyelosztókkal ellátott ülepítő kádakban történt, a leülepedett darás készlet azonban még mindig annyi iszapot tartalmazott, hogy az a lugzást számottevő mértékben akadályozta s a lugzási eredmények javítása céljából célszerű volt a már egyszer kilugozott darás készletet egy másik lugzókádba átlapátolni s újból lugoeríteni. Ez az u.-n. „double treatment.“ A transvaali lugzóművek majdnem kivétel nélkül mind a double treatment-re vannak berendezkedve.

A finomszemű iszapoknak a darás készletektől való elválasztására jelenleg már nagyon sokféle készülék létezik és különösen Amerikában nem igen rendeznek be manapság lugzóművet double treatment-re.

A „single treatment“-re, vagyis az átforgatás nélküli üzemre berendezett legnagyobb mű a Homestake bánya lugzó műve, mely mű naponta 4000 tonna ércet tör föl és vet lugzás alá. E műnél a darás készleteknek az iszapoktól való elválasztása u.-n. kúpos osztályozók segítségével történik. Ez osztályozó készülékek abban különböznek a mi zúzóinkban is használt „spitzkasten“-éktől, hogy nem négyoszloptos, hanem kör alakú keresztoszloppal bírnak s hogy a kúpos osztályozó készüléknek a fölülleges víz és iszap keveréke a kúp tetejének egész területén ömlik le, míg a „spitzkasten“-nél a fölülleges víz és az iszap a spitzkastennek egyik oldalán folyik le. A Homestake bánya zúzóművének a kúpos osztályozó csúcsán kifolyó darás készlet egy másik kisebb méretű osztályozóba lesz vezetve, ez osztályozó fenekébe tiszta víz van bevezetve s az osztályozó fenekén egy másik csövön át kifolyó darás készlet annyira iszapmentes, hogy egyszeri kezeléssel is kitűnő eredményeket érnek el vele.

A Homestake bányánál használt kúpos osztályozókon nagy javítást tett W. A. Caldecott transvaali kohász az által, hogy az osztályozó kúp fenekénél a kibocsátó nyíláshoz közel egy egyszerű tárcsát helyezett el. A Caldecott által megjavított kúpos osztályozó „diaphragm cone“ elnevezés alatt lett általánosan ismertté. A régi osztályozó kúpoknak az a hátránya volt, hogy benne az oldalfalakra rakódott darás készlet lassanként meggyült s a meggyült homok időközönként le-le szakadván, eltömte a kibocsátó nyílást s egyéb zavarokat okozott. A Caldecott által először használt tárcsa által ezen a bajon segítve lett s a darás készleteknek az osztályozó kúp-



THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek, tájolók, mintaszerű, precíziós kivitelben mint különlegesség gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

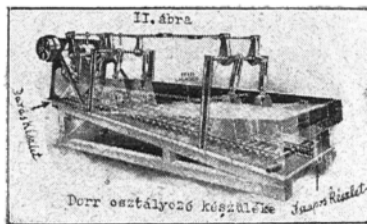
Budapest, VI., Teréz-körút 15.

ban való fölgyülemelése nemcsak nem hátrányos, hanem e készülék akkor működik legjobban, ha mindig tele van homokkal. Az osztályozó kúp és a benne levő tárcsa közötti gyűrű alakú hézag nagysága, valamint a tárcsának az osztályozó kúp csúcsától való távolsága változik az osztályozó kúp nagysága s a földolgozandó anyag mennyisége és természetéhez képest. E méreteket próbálgatás által szokás megállapítani. Ez osztályozó készülékkel, úgy Dél-afrikában, mint Mexikóban, hol eddig azt alkalmazták, iszaptól teljesen mentes darás készletet nyerne, az osztályozó készülékből kifolyó darás készlet víztartalmát pedig 28—30%-ra szorították le. Működéséről a cyanidlugzás terén a legelső szakemberek a legnagyobb elismeréssel szólnak.



Hasonló sikert ért el a Dorr osztályozó készüléke.

A Dorr osztályozó készüléke áll egy ferde fenekű ládából, melyben egy sor kocsorbaszerű kaparókés a láda fenekére üledett darás meddőt állandóan fölfele húzza a láda felső fenekéhez, hol egy nyíláson keresztül az osztályozó ládából kitolja az iszaptól megtisztított darás készletet. E készülék mozgatásához kevés erő szükséges, egy fél lóerővel naponta 700 tonna zagy dolgozható föl. A nyert, termény jól lúgozható s elsősorban e körülménynek tulajdonítható, hogy ez osztályozókészülék használata néhány év alatt általánosan elterjedt.



Folytatjuk.

A nagybányai bányászati és kohászati szakkiállítás.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület f. évi aug. havában Nagybányán tartandó közgyűlésével kapcsolatosan tervezett szakkiállítás, az előjelekből ítélve, minden várakozáson felül sikerülni fog, amennyiben ezen nemcsak a kerületi kincstári bánya és kohóművek, hanem ezenkívül a hazai magáncégek is, amelyek bányászati tárgyak előállításával, mint eladásával foglalkoznak, mint kiállítók, már eddig is tekintélyes számmal jelentkeztek.

E kiállításon a bányakincstár, a kerületi bányák legrészebb ásványait, az ércek feldolgozásánál nyert terményeket, a termelés s kihazatra vonatkozó kimutatás, törzsfa, bányatérképeket, végül a fernezelyi fémkohómű, az üzem egyes folyamatainál nyert termékeit, az újabb előállított bizmut fémét stb. szép és izléses összeállításban fogja az érdeklődő szaktársaknak, pavillonjában bemutatni.

E pavillonban Mrász Gábor kir. bányamérnök egy domborművel, mely egy bányakerületet mutat be a geológiai viszonyokkal, egy higany adagolóval, egy próbaszedővel a zuzóművek részére gépi erőre, egy próbaszedővel, melyet maga a vizsgálendő víz hajt s végül egy különleges bányakarbid lámpával vesz részt.

Ugyancsak itt nyer elhelyezést Süss Nándorféle prációsó mechanikai intézete által bejelentett 6 darab különféle nagyságu theodolit, 4 darab különféle szerkezetű álvánnyal, egy készlet Cséti-féle vesztgölővel, két készlet bánya függszerrel, egy Cséti-féle transzparens szintező léccel, azonkívül különféle zseb-tájolókkal felszerelt kiállítása, amely bizonyára nagy érdeklődésre tarthat számot, e cég általánosan ismert precis munkája folytán.

E pavillonban nyer végül elhelyezést dr. Kádár Antal kincstári ker. főorvos által összeállított munkásjóléti intézmény, mint a Weszely-cég mentő készülékeinek kollektíója.

Egy külön pavillonban a Ganz-féle villamossági r.-t. érdekes gyártmányaival fogja gyönyörködtetni érdeklődőit.

Kachelmann Károly és fia vihneyi gépgyár és vasöntöde, ismert szolid bányagép berendezéseivel nélkülözhetetlen elismerésre tarthat számot.

A magyar Siemens Schuckert művek közkedvelt cég, különféle gépekkel és készülékekkel vesz részt kiállításunkon.

Flottmann H. és társa, modern közetfúró gépeivel és egy berendezett Rieger-féle szab. csuszató csatornával, amelyek egy ca. 60 lóerős benzín motor

SZIVATTYUKAT és

GARVENSWERKE

MÉRLEGEKET

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

(B/96/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

által lesznek üzemben tartva, úgy a bányászattal, mint egyáltalában a kőtermeléssel foglalkozókat bizonyára nagy hála fogja lekötelezni.

A Worthington Szivattyugép r.-t. többféle szerkezetű, általánosan ismert jóságú bányaszivattyút, amelyek közül egyet elektromotorral fog üzemben tartani, állít ki, a bányáiparral foglalkozók öröme.

Gróf Csáky László prakfalvi vas, acélgár általánosan elismert acél készítményeivel, bányaszerszámaival és egy rugós pörölyvel vesz részt a kiállításon.

Fonó Miklós műszaki és bányaszükségleti cikkek gyára és raktára, erzsébetfalvai talajkutató és mélyfúró szerszámaival, valamint egy külföldi magfúrógéppel, bizonyára a szakkörök érdeklődését fogja kiérdemelni.

Ligeti és Bíró bányászati és kohászati szaküzlet cége, egy nagyobbabásu kollektív bánya- és kohógép összeállítással vesz részt mindnyájunk öröme.

Mátrai Antal és társa közismert cég, a szabadalmazott Rapid kutszerkezetet, vaskádra felszerelve állít ki, amely révén jóhírnevét bizonyára csak növelni fogja.

Nagel Zsigmond műszaki irodája „gling Surface“ Co. Ltd. gépszij preparátorával, a budapesti vasipari kiállításon kivivott érdemeit, itt csak tetézni fogja.

Sauer György a Krupp-féle r.-t. magdeburgi gyárainak prospektusaival, e gyár tanulságos berendezéseiről, eredményeiről fog beszámolni.

Evvel karöltve szakkiallításunkon a nagybányai ipartestület, a helyi önálló iparosoknak ipari szép készítményeit, a „Jótkony Nőegylet“ híres sásfonás gyártmányait s készítés módját.

Pokol Elek borpataki aranybányászatának bánya- és zuzó-terményeit.

A Phönix-kénsav és vegyitermékek r.-t. fernezyi gyáranak vegyi termékeit.

Harácsék Vilmos utóda nagybányai nagykereskedő, bányaszerszámok s közismert Menthol sós-borszeszes készítményeit.

A „Luna“ forrás kezelősege, mindenféle közkedvelt természetes kénes és szénasavas gyógyvíz-kollekcióját, külön álló pavillonokban fogják a nagyszámban érkező szaktársak mint az érdeklődő nagyközönségnek bemutatni.

Egyben reményünk van, a bpesti Német Konzulátus levele szerint, hogy a német birodalom bánya-gép gyárosait is mint kiállítókat, kiállításunkon üdvözölhetjük.

Ezen nagyjában vázolt kiállítás rendezésével módot kívántunk nyújtani — amint ezt más iparágnál is teszik, — hogy azon műszaki tisztviselők is, akik különösen az ország központjától távolabb helyen

teljesítenek szolgálatot, akiknek nem mindenkor megbízható prospektusok olvasásán kívül bizony elég ritkán nyílik alkalom, hogy a bányaipari gépek újításait, azok előnyeit kiállítás-szerű összeállításában szakszerű magyarázat mellett innatura láthassák.

Kétségem nincs, hogy hazánk bányászati, kohászati, gépészeti, elektrótechnikai stb. rokon iparával foglalkozó tisztviselői, mint azok intézői, örömel fogják megragadni ezen kedvező alkalmat, hogy tudásukat, ismereteiket ezen szakkiallításon céljuknak megfelelőleg gyarapíthassák.

De az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület közgyűlési érdekes tárgysorozatának letárgyalása mellett még módott fog nyújtani egyrészt, hogy a város és környékének nevezetességeit kirándulásokkal fűszerezve ismertesse s másrészt, hogy az aug. 1-én megnyitó nagybányai országos képkiallítás nagyobbabásu képkollekcióját, mint a Jótkony Nőegylet hangversenyét, élvezhessük, s így elmondhatjuk, hogy a f. évi közgyűlés nem pusztán a szakembert, a régi kollegát s ezek családtagjait, hanem a bányászat, a művészet s e szép vidék iránt érdeklődők nagyszámát fogja Nagybányára vonzani.

Nagybánya mint Felsőbánya városok, a kerületi magán bányaegylet, mint az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Nagybányavidéki osztálya pedig mindent elkövetnek, hogy az ideérkező idegenek e kies szép vidéken jól érezzék magukat s az itt eltöltött napok minden tekintetben felejthetetlen emlékül szolgáljanak.

⚡ HÁZAI HIREK. ⚡

Magáncégből — részvénytársaság. A Mátrai, Feik és Társa vállalkozócég 450 ezer korona alaptőkével részvénytársasággá alakult át.

A kőbányai gőztéglagyár alaptőkeemlése. A hivatalos lap a napokban közölte a kőbányai gőztéglagyár rendes közgyűlésének azt a határozatát, amely szerint a rendes alaptőkéből 168.000 koronát kihatának s az alaptőkéhez csatolják, amely így 840.000 korona lesz. A felemelt alaptőkét 4200 darab 200 koronás részvényre osztják fel s minden 320 korona részvény birtokosa két darab kétszáz koronás részvényt kap. A részvények kicserélése a részvényesek részéről a társulat irodájában (VII., Erzsébet-körut) és az ott rendelkezésükre álló nyomtatványok felhasználásával július 15-től 30-ig jelentendők be.

A gázgyári bizottság. Bódy Tivadár alpolgármester elnöklésével a bizottság július 12-én tartott ülésén dr. Heltai Ferenc vezérigazgató részletes jelentést tett a gázművek félévi eredményéről. A jelentés fontosabb adatai a következők: az idei első félévben a gázfogyasztás volt:

MŰSZAKI ÉS GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tűzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, gépszijak. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

		Szaporulat	
Közvilágítás —	4,916,411 m ³	emelkedés	438,058 m ³
Városi épületek	1,854,029	„	373,847
Motorgáz —	846,660	esőkkenés	140,813
Háztartási gáz	7,583,567	emelkedés	2,919,982
Magánvilágítás	21,094,718		1,807,728
Saját használat	442,751		97,943
Veszteség —	2,530,864	„	571,175

Összes fogyasztás tehát volt m³, emelkedés

A gázművek január 1-től június 30-ig 515,996 q kokszot adtak el, 62,741 q-val többet, mint tavaly. Az emelkedés 13·8%. Kátrányt eladtak 65,142 q-át, az emelkedés a tavalyi félvévhez 11·7%. Kénsavas amonniákat eladtak 5931 q-át. A bizottság a jelentést egyhangulag tudomásulvette.

Tűz a Ferencaknán. A folyó hó 7-éről 8-ára virradó éjjelen a Ferencaknán egy szénraktár kigyuladt s teljesen leégett. A selmebányai önkéntes, a kincstári, az Istvánházi és illési tűzoltóság azonnal a helyszínére vonult s a tüzet, mielőtt továbbterjedett volna, lokalizálta. A kár körülbelül 1600 korona

Hamis aranybányarészvények. Mint értesülünk, Dél-tirolban az utóbbi időben egy állítólagos bányatanácsos járja be autón a falvakat és valami Bristolia nevű délmagyarországi aranybánya részvényeit kínálja eladásra. Többen felültek a csalónak és vásároltak 300 koronás részvényeket tőle, amelyek, mint később kiderült, hamisak voltak. A csaló körülbelül ezer darab részvényen adott tul. A háromszáz-ezer koronát összeharácsolt szélhámosnak nyoma veszett.

A román cementgyárak üzleteredményei. A román Aldunán jelenleg két nagyobb cementgyár működik, még pedig az egyik Csernavodán részvénytársasági alapon, a másik pedig Brailán, mint a Candacuzene-család magánvállalkozása. Mindkét gyár erősen fejlődik és ma már a román állam kizárólagos szállítója. A csernavodai gyár 2 millió frank alaptőkéjével az idén 306.000 frank tiszta nyereséget ért el, a brailai pedig, dacára tavalyi egymillió befektetésének, még nagyobb nyereséggel dolgozik.

A kissármási földgáz. A kormány most már komolyan hozzáfog a kissármási földgáz értékesítéséhez. Ugyanis Kolozsvárról kapjuk a hírt, hogy a földgáz jelentékeny részét a kudsiri állami gyártelepre vezetik s ott szén helyett használják fel az olvasztó kemencében.

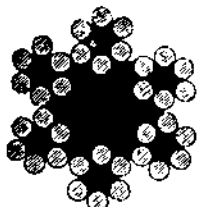
Az Otto Schwade & Co. erfurti cég magyarországi képviselőjét dr. Treichlinger és Jakab mérnöki iroda vette át (Budapest, VI., 223, Eötvös-u. 21.)

Petróleum kutatások Máramarosban. Tudósítónk jelenti, hogy Dr. Böck Hugó főgeológus, m. kir. főbányatanácsos, több angolországi geológussal együtt Kissármásról Isaszacsalra érkezett. A geológusok a pénzügyminiszter megbízásából a Felső-Izavölgyön, nevezetesen Isaszacsal, Jód és Dragomérfalva környékén petróleumkutatásokat fognak végezni, egyben felülvizsgálják az Isaszacsalon folyó petróleumkutatási munkálatokat.

A Magyar bányá- és kohóipar tanulmányi részvénytársaságnak július hó 27-ik napján délelőtt 10 órakor, a Magyar bank és kereskedelmi részvénytársaság V., Váci-körút 32. sz. a. üléstermében tartja második rendes közgyűlését, melynek tárgysorozata a következő: 1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése. 2. A számadások megállapítása és határozathozatal az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjainak adandó felmentvény tárgyában. 3. A felügyelőbizottság megválasztása és díjazásának megállapítása. 4. Esetleges indítványok. *Vagyon:* Részvényesek 100.000.— K. Előlegek 9035.— K. Részesevés 24.053·50 K. Expertisek 330·06 K. Veszteség 80.826·02 K. Összesen 214.244·58 K. *Teher:* Részvénytőke 200.000.— K. Hitelezők 14.244·58 K. Összesen 214.244·58 K.

A Magyar kárpáti petróleum részvénytársaság 1912. évi július hó 25-ik napján déli 12 órakor Budapesten, V. kerület, Dorottya-utca 6. szám alatt, dr. Pekár Imre ügyvéd irodájában tartja rendkívüli közgyűlését, melynek tárgysorozata a következő: 1. A részvénytársaság alaptőkéjének felemelése. 2. A részvénytársaság alapszabályai 4., 7., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 29., 30., 31. és 34-ik és esetleg egyéb szakaszainak módosítása. 3. Részvénytársasági igazgatósági tagok választása. 4. Részvénytársasági felügyelőbizottsági tagok választása.

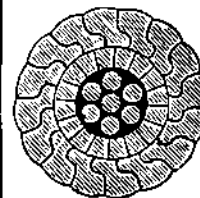
Az acetyléngáz előállítása és felhasználása. A kereskedelemügyi miniszterium az acetyléngáz előállításáról és felhasználásáról szóló szabályrendelet 7. §-ának 9. és 10. pontjait hatályon kívül helyezi s a következőket rendeli: 9. A töltőtelepek lakott helyektől 20 méter távolságban, minden oldalról fallal körülzárt, állandóan jól szellőztetett tűzálló és csupán egyszerű és könnyű tetőszerkezettel ellát-



Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.



Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonítvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/869/24.)

tott épületnek kell lennie, melyben csakis az acetylénfejlesztő, a sűrítőszivattyú és recipensek foglalhatnak helyet, míg a szivattyú hajtására szolgáló erőgép ettől teljesen elkülönített helyen állítandó fel. E helyiségre egyébként minden tekintetben alkalmazást nyernek a jelen szabályrendelet vonatkozó rendelkezései. 10. Az acetylén sűrítése csakis nappali világosság, vagy a töltőhelyiségen kívül álló lámpa fénye mellett történhetik. A kívülálló lámpának oly módon kell elhelyezve lennie, hogy fényét kettős, erős üvegfalal légmentesen elzárt nyíláson keresztül vesse be a töltőhelyiségbe s a lámpa távolsága a külső üvegfaltól legalább 1 méter legyen. A világítási berendezés teljesen a töltőhelyiségen kívül létesítendő s utóbbiban sem gázvezeték vagy csap, sem villamosvezeték vagy annak kapcsolója, biztosítóka stb. el nem helyezhető, sőt esetleges acetylénlámpák is teljesen különálló, kívülvezetett vezetéken át táplálандók.

Az alumínium új felhasználását képezik a villamosági vezetékek. Az alumínium fajlagos ellenállása a villamosáram ellenében körülbelül kétszerese a réznek. Az azonban még mindig háromszorosan kisebb, mint a vasé, így az alumínium az ezüst és réz után legjobb vezető fém. Állandóság és kiterjedés tekintetében hőváltozásoknál a réz mögött áll. Ennek ellenében utóbbinak fajsúlya bőven háromszorosa az alumíniuménál. Kilogrammonkénti egyenlő árak mellett, ha a drótok vezetőképessége egyforma, a rézvezeték 50%-kal drágább, mint az alumíniumvezetéké. Az arány azonban valóságban az utóbbira még kedvezőbb a rézárak magassága folytán. Ennek ellenében kedvezőtlen tünet az egyforma vezetőképességhez szükséges erőssége a drótnak. Ez azonban legtöbbször nem jön figyelembe, mert a drótnak, duplaerőssége dacára, a súly még mindig jelentősen csekélyebb. A szél csak viharos időjárásnál bír a nagyobb támadási fölületre és az azt viselő talapzatra erősebb nyomást gyakorolni. Az alumíniumvezetéknek hó és jég által való megterhelése, melyet gyakran hallunk, mint hátrányt megemlíteni, az állandóan üzemben levő vezetékknél nem jöhet tekintetbe, mert az esetleges hó- és jégképződmények az elektromosáram hőfejlesztésétől rögtön elolvadnak. Sőt az azelőtt rettegett hó- és hőváltozások hatásai sem gyakorolnak látható befolyást és semmiesetre sem nagyobbak, mint rézvezetékknél. Az alumíniumdrótok összekötése leginkább úgy eszközöltetik, hogy a végek alumíniumcsövekbe tolatnak és ezekkel erősen összesajtoltatnak, forrasztás által kevésbé, mert ehhez megbízható eljárás nincs. Az alumíniumvezetékkel való eddigi kísérletek mindig csak kedvező eredményt szolgáltatnak és megmutatták, hogy azok további bevezetése ellen sem az ár, sem a tartósság, vagy egyéb körülmény aggályos nem lehet.

A király és kísérete ötvenöt másodperc alatt lejutott háromszáz lábnyira a föld alá, ahol villamos bányász-lámpát adtak át neki. Kezében a lámpával bejárta a földalatti istállókat, azután sokszor mélyen meghajolva, bejárta az alacsony folyosót, amely félmérföldnél hosszabb. Az egyik helyen, ahol két bányász épen izzadva dolgozott, a király maga is csákányt fogott a kezébe. Kevés idő alatt kis rakás puha szenet bányászott, de a mellette levő kemény szén kibányászásával sehogysem tudott boldogulni. A király az általa kivágott szénből egy darabot elvitt magával emlékül. A cadeby-i katasztrófának sokkal több áldozata van, mint eleinte hitték. A halottak összes száma nyolcvanhét. Attól elállottak, hogy a halottakat egy sirba temessék.

Krupp-féle ipartelepek. Krupp-féle világhírű ipartelep óriási arányairól tesznek tanúságot az alábbi számok. A Krupp-részvénytársaság, amelynek részvényei a Krupp-család birtokában vannak, 1911-ben saját köszénbányáiból 2,600,293 tonna szenet termelt és elfogyasztott a koksz és brikett hozzászámításával 2,751,141 tonna szenet. Az elhasznált víz mennyisége kitett 18.8 millió köbmétert. Az öntöttacél-gyár 17.7 millió köbméter világító gázt szolgáltatott és Németország gázművei között a tizenhatodik helyen áll. Hét villamos mű 54.7 millió kilovattórát szolgáltatott. A biztosítási törvény alapján kifizettek 4.4 millió márkát s a magán biztosító pénztárakba 1.9 millió

Életpályát keres.

Erőteljes természetű, 39 éves, 6 gimnáziumot végzett ember; beszél és ír magyarul, németül, szerbül, illetőleg horvát nyelven. Jelenleg állásbányavállalatnál lami szolgálatban, **állást keres** vagy kohóműnél. Kifogástalan tisztességű, jellemes, pontos, megbízható, jó családból való, komoly ember; nőilon, erélyes és munkabíró. Legalkalmasabb raktárnoki, ellenőri, felügyelői, vagy más ilyenféle állásra. Szíves ajánlatokat „A BANYA” kiadóhivatalába kér „ÉLETPÁLYA” jelige alatt.

Okleveles gépészmérnök,

aki 3 havi

mélyfurási gyakorlattal

bír, állást keres, amelyet azonnal elfoglal.

Cím a kiadóhivatalban.

(#74/30)

⚡ KÜLFÖLDI HIREK. ⚡

Az angol király a cadeby-i bányában. Az a katasztrófa, mely a cadeby-i szénbányában több mint 80 embert ölt meg, megrendítette egész Angliát. A résztvétnek és a megrendültségnek akarta jelét adni az angol király is, amikor leszállt a cadeby-i bányába. Az angol királyi pár lement automobilon a bányához, ahol az emberirtó robbanás történt és a király a bányászok rendes liftjén leszállott a szerencsétlenség színhelyétől alig kétszáz méternyire levő Elzeckar-tárnába. A király kíséretében volt a yorki érsek, Beresford lord és néhány udvari hivatalnok.

SZULTÁNFORRÁS

BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ, HÚGYSAVOLBÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitteli R.-T.-nél
BUDAPEST. TELEFON 162-34

márkát fizetek be. A Krupp-féle vállalat biztosítási-díjak, pénztári járulékok, segélyezések és pótdíjak címén kifizetett 8.7 millió márkát s alkalmazottainak száma az 1912. év január 1-én történt összeírás szerint 69.950 volt.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Das Sármáser Erdgas in Budapest. Ministerialrath Alexander Mály, der Leiter der Montan-sektion im Finanzministerium, erklärte dieser Tage, dass die Nachricht, wonach die Regierung die weitere Suche nach Erdgas einem englischen Konsortium in Pacht geben wolle, den Thatsachen nicht entspreche, da die Regierung mit den von Privaten vorgenommenen Bohrungen keine besonders günstigen Erfahrungen gemacht habe. Wenn die Regierung mit den privaten Bohrungen auch fernerhin solche Erfahrungen machen sollte, wird sie eventuell gezwungen sein, die gesamten Bohrungen in eigene Regie zu übernehmen. Die Regierung hat jetzt zwei Bohrungen bei Sármás in eigener Regie. Der eine Brunnen liefert jetzt bei 68 Meter Tiefe täglich 35,000 Kubikmeter Gas, der zweite bei 80 Meter Tiefe 75,000 Kubikmeter. Auch bei Vázna sind zwei staatliche Garnituren mit 17 und 1.3 Meter in-Thätigkeit. Bei Sármás hat auch die Wiener Firma Fauck einen Brunnen, welcher bei 109 Meter Tiefe täglich 24,500 Kubikmeter Gas liefert. Ausserdem haben die Bohrung von Brunnen übernommen die Firma Franek, und zwar vier in Sármár und vier in Zugó und Mező-sámson, ferner die Firma Trauzl (Wien) und die Firma Thuman (Halle) in Vázna, Zugó, Sárospatak, Magyarsáros und bei Medgyes in Semmerterdó, doch kommen die Arbeiten nierechts vorwärts. Die Regie-

runge will vor Allem den Gasreichtum auf der 60 Kilometer langen Linie Sármás, Magyarsáros, Vázna bis Semmerterdó feststellen. Demnächst schon soll ein entscheidender Schritt betreffend der praktischen Verwendung des Erdgases erfolgen und zwar soll eine 45 Kilometer lange Gasleitung von Sármás nach Torda und Marosujvár errichtet werden. Längs der Leitung soll eine Reihe von Fabriken errichtet werden und werden die diesbezüglichen Ansuchen vom Finanzministerium demnächst erledigt. Die bisherigen Erfolge der Bohrungen berechtigen zu den schönsten Hoffnungen, und wenn einmal alle Brunnen im Betrieb sein werden, dann wird die Frage der Leitung des Erdgases nach Budapest ernstlich in Erwägung gezogen werden können.

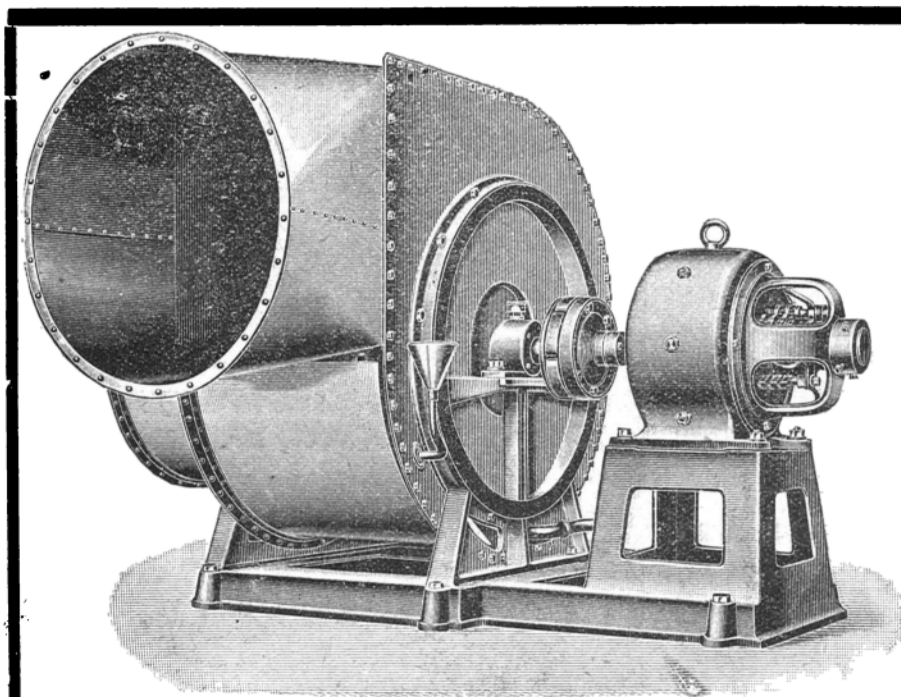
Zunahme unseres Aussenhandels. Das Statistische Landes-Zentralamt veröffentlicht in seinem Maiheft folgende Daten über unseren Aussenhandel in den ersten fünf Monaten dieses Jahres. Es betrug in Millionen Kronen:

	1912	1911
Die Gesamteinfuhr	862.718	766.562
Die Gesamtausfuhr	682.164	608.062
Mithin Passivum	176.554	158.400

Dagegen ergeben sich nur Oesterreich* gegenüber folgende Ziffern:

	1912	1911
Einfuhr	630.453	553.787
Ausfuhr	506.243	442.105
Mithin Passivum	124.210	111.682

Eine neue Fabriksanlage in Böhmen. Die österreichische Maschinenbau-A.-G. Körting hat in Grossau einen grösseren Grundkomplex zur Erbauung einer Fabriksanlage erworben und beim dortigen Magistrat um Beistellung des elektrischen Stromes für Licht und Kraftzwecke angesucht.



Léghűtő és ventilációs berendezések

a legtökéletesebb rendszer szerint,
**hengerművek, üveghuták,
fonódák stb. számára ::**

Német bíróda'ni és külföldi szabadalmak.

**Gépházák, varrógép-, kerékpár- és
automobil-gyárak fényező helyiségei, ásványolaj-raffinálók, zúrok és más kohászati üzemek izzasztókamarái számára.**

A jelenkor legjobb és leghatásosabb ventilációs berendezése:

Modern és hatásos portalanító berendezés.

Az Oberschlesische Eisenbahn-Bedarfs-Actien-Gesellschaft Friedenschütte így nyilatkozik:

„E hó 3-ról két szives kérdézősködésre készséggel tudatjuk, hogy mi az Öntől a finombűdlog hengerlőmű számára szállított ventiláció- és hűsítő-ekkel nagyon megvagyunk elégedve, miután e telep egyszerű és jó.

Az acélművek kezelősége.

**Ventilációs berendezések modern,
elsőrangú speciális gyára. ::**

Maschinenfabrik OSCAR SIGHTIG & Co., KARLSRUHE (Baden)

Verkauf einer Fabrik. Die österreichische Bergwerks- und Hüttenaktiengesellschaft in Wien hat ihre Schraubenfabrik in Ustron an die Schraubenfabrik-A.-G. Urban u. Brevillier verkauft.

Liquidierung der Aktiengesellschaft für Naphthaindustrie. Aus Wien wird uns telegraphiert: Die Generalversammlung der Aktiengesellschaft für Naphthaindustrie hat beschlossen, die Gesellschaft zu liquidieren. Die Anlagen der Gesellschaft werden von der Mineralölraffinerie-Aktiengesellschaft in Budapest übernommen. Zu Liquidatoren der Gesellschaft wurden die Herren Ludwig Neurath und Wilhelm Pollak in Wien, Dr. Steczkowski in Lemberg und Oskar v. Szirmai in Budapest gewählt.

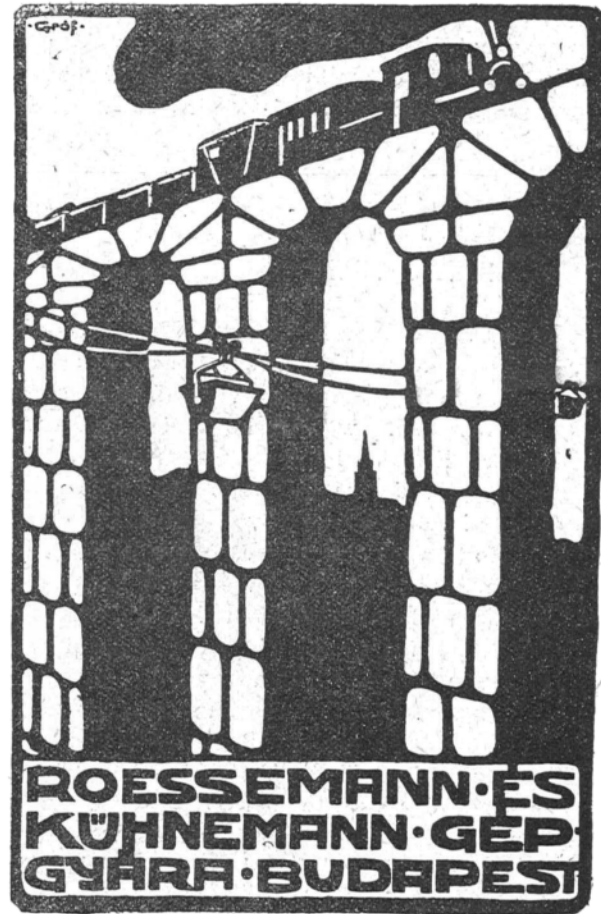
Fusionen in der Gummiindustrie. Aus Wien wird uns telegraphiert: Die Oesterreichisch-Amerikanische Gummifabriks-A.-G. Wien-Breitensee, welche dem Konzern des Wiener Bankvereins angehört, hat mit der Niederösterreichischen Eskompte-Gesellschaft eine Vereinbarung getroffen, um die in deren Händen befindliche Majorität der Aktien der Gummi- und Asbestwerke Calmon A.-G. Wien zu erwerben. Gleichzeitig hat die Oesterreichisch-Amerikanische Gummifabriks-A.-G. sämtliche Geschäftsanteile der Semperit-Gummiwerke G. m. b. H. käuflich an sich gebracht. Die beiden Aktiengesellschaften werden demnächst Generalversammlungen einberufen, um die Fusion zu beschliessen. Zu diesem Behufe wird die Oesterreichisch-Amerikanische Gummifabriks-A.-G. ihr Aktienkapital um Nominale K 2.000.000 erhöhen, welche von dem Wiener Bankverein und der Niederösterreichischen Eskompte-Gesellschaft übernommen werden sollen. Die Niederösterreichische Eskompte-Gesellschaft wird in den Verwaltungsrat der Oesterreichisch Amerikanischen Gummifabriks-A.-G. zwei Mitglieder delegieren. Die kommerzielle Leitung der fusionierten Gesellschaften wird Herrn kaiserlichen Rat Ifugo Goldschmidt, bisherigen Direktor der Calmon-Gesellschaft und Herrn Marzell Herczeg, bisherigen Direktor der Semperit-Gummiwerke, übertragen. Herr Kommerzialrat Kamillo Castiglioni, der bisher die kommerzielle Leitung der Oesterreichisch-Amerikanischen Gummifabriks-A.-G. innehatte, tritt von dieser Stelle mit Rücksicht auf die durch die Fusion gebotene Teilung des Wirkungskreises auf sein Verlangen zurück und wird in Anerkennung der besonderen Verdienste, die er sich um die Entwicklung seiner Gesellschaft erworben hat, für die Wahl in den Verwaltungsrat kandidiert werden. In der technischen Leitung der Betriebe tritt keine Aenderung ein. Die beteiligten Kreise erwarten, dass die Fusion der Gesellschaften eine günstige Spezialisierung der Betriebe, sowie eine Vereinfachung und Verbilligung der Administration zur Folge haben wird. Durch diese Transaktion scheidet die Ungarische Gummiwarenfabriks-A.-G. aus der von ihr gegründeten Semperit-Gummiwerke G. m. b. H. in Wien aus und konzentriert ihre österreichischen Interessen in der Oesterreichisch-Amerikanischn Gummifabriks-A.-G.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

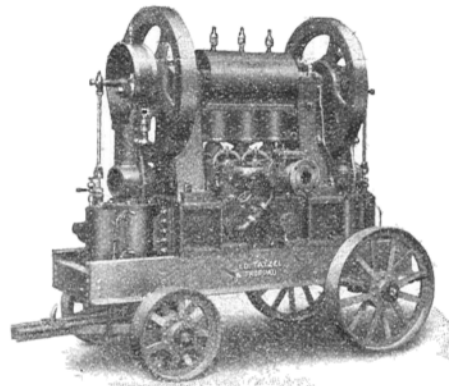
Maschinenbau-Anstalt Humboldt,
köl-n-kalki cég, 34937. számú (873/27)

„Ujitások forgó zuzógépeken“

című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatba vétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyeket ad. — Bővebb felvilágosításai szolgálat: KALMÁR J., Szabadalmi Ügyvivő iroda Budapest, VII., Rákóczi-u. 44. sz.



ED. TATZEL, Troppau.



**Dugattyús-, kör- és forgattyús-
dugattyús**

szivattyúk

minden célra.

Magasnyomású fuvók.

(293/789/7/11)